

ΟΙ ΠΑΤΡΙΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

(Κοινωνιολογική μελέτη)

Διὰ τὸν λογιευόμενον παρκτηρητήν, τὸν γνωρίζοντα νὰ σκεφθῆ καὶ τὸν ἐξετάζοντα—ὄχι κατὰ τὴν μέθοδον τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς—τὸν τρόπον τῆς διαζαγωγῆς τοῦ πολέμου τοῦ 97, τὸ γνήσιον αὐτὸ παιδί τῆς Ἑθνικῆς Ἐταιρείας, ἀποδεικνύεται καθ' ὀλοκληρίαν ἔργον τοῦ Σχολαστικισμοῦ διὰ τῆς παραδοχῆς ὡς ἰδανικοῦ τοῦ Κράτους τοῦ ἰδανικοῦ τῶν τραυῶν λόγων.

Τὸ πρᾶγμα εἶνε φανερόν καὶ αὐταπόδεικτον δι' ἑσους δύνανται συγκρίνοντες νὰ συλλάβουν τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν, τὸ πνεῦμα τῶν πανηγυρικῶν τῶν Ἑθνικῶν Ἑορτῶν, τῶν φιλιππικῶν τοῦ κ. Γενναδίου, καὶ τῶν προγραμμάτων τῆς Ἑθνικῆς Ἐταιρείας.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθινὸν ὅτι, κάθε κράτος ὅπως ζήτη καὶ σταδιοδρομήσῃ ἐξελισσόμενον, ἔχει ἀνάγκην ἰδανικοῦ πρὸς τὸ ὅποιον ν' ἀποβλέπῃ ὡς πρὸς τελικὸν σκοπόν.

Μὰ εἶνε ἐπίσης βέβαιον, ὅτι τὸ ἰδανικὸν τῆς Ἑλλάδος, εἶνε ἀνεργὸ καὶ ψόφισ κατασκευάσμα τοῦ σχολαστικοῦ πνεύματος, εἶνε Μούμια ξεθικμένη ἀπὸ τὴ σκόνην τῶν βιβλιοθηκῶν.

Τὴν ἐλατρεύσαμε τὴ Μούμια !

Ὁ πόλεμος μας δέ, ὑπῆρξεν ὁ καρπὸς τῆς λατρείας τῆς.

Ἄρκετ !

Καὶ ὅμως ὁ παράτολμος παρκτηρητής, ὁ μελετῶν τὰ μετὰ τὴν δοκιμασίαν τοῦ 97 γενόμενα, καὶ ὁ ὅποιος θὰ παρέβηκε καὶ θὰ συνέκρινε τὸ πνεῦμα τῶν προγραμμάτων τῶν Ἑθνικῶν, μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Προκηρύξεως τῆς ὑπὲρ τῶν Παιτριῶν Ἀμύνης Ἐταιρείας, θὰ ἠναγκάζετο, τρίβοντας τὰ μάτια, νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς ὅσους τουλάχιστον δὲν θέλουν νὰ κρύβονται πίσω ἀπὸ τὸ δάχτυλό τους. Ἐπιφιλιππικοὶ τοῦ κ. Γενναδίου, πανηγυρικοὶ τῶν παιτριωτῶν μὲ τὸ μεροκάματο, προγράμματα τῶν Ἑθνικῶν, καὶ προκήρυξις τῶν Παιτριῶν, διαπνέονται ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἀπαραλλάχτον κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν μορφήν ψυχῆν.

Ἡ ἀμίμητος πίστις εἰς τὸ ἀερολόγημα καὶ τὰ ὄνειρα, ἡ ἴδια κακὴ θέλησις, ἡ χαρακτηριστικὴ φρασεολογία, ἡ ἀπαραίτητος κούρη ἀντίληψις τοῦ προορισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους.

Μὲ ἄλλα λόγια, δύναται ν' ἀποδειχθῆ περίτρηνα ὄχι ἡ ἀπλή συγγένεις, ἀλλὰ τὸ ὁμοούσιον καὶ ὁμοιοούσιον τῶν προγραμμάτων τῆς Ἑθνικῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἑλληνας προκηρύξεως τῶν Παιτριῶν.

Ὅθεν προτιθέμενος ν' ἀποδείξω, ὅτι τὸ σχολαστικὸν πνεῦμα—δηλαδή, ἡ

ἄρνησις τοῦ φυσικοῦ, τοῦ πρακτικοῦ καὶ τοῦ ἀρετικῶν περὶ αὐτοὺς—ἀποπειρᾶται νὰ διοικήσῃ τὰ κεφάλαια τῶν Ἱωμητῶν καὶ μετὰ τὸ διδάχῃα τοῦ 97, δὲν θὰ προῖαι εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἀναγκασθῆν τῶν ἀπὸ πεντακτικῆς γενεῶνων: Ἀλλ' ἐπειδὴ θεωρῶ τὴν ἔδρυσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπὲρ τῶν Πατρῶν Ἀμυνας Ἑταιρείας, διὰ τὰ ὕλικὰ καὶ ἠθικὰ μέσθ τὰ ὁποῖα διατίθεται, ὡς τὴν μεγαλειότερον, ἐπιφοβωτέραν καὶ ἀηδαστέραν ἀπὸπειρᾶν τοῦ ἀληθινοῦ Σχολαστικισμοῦ πρὸς ἐξκαλοῦθησιν τοῦ ἀποσυνθετικοῦ ἔργου, θὰ ἐπιχειρήσω τὴν κριτικὴν ἀξιολογίαν καὶ ἀνασκευὴν τῶν δογμάτων καὶ ὑποσχέσεων τῆς Προκαρξίσεως τῶν Πατρῶν.

Πρὸ τούτων ὅμως δὲν κρίνω πρέλκυστον τὴν παράκλησιν ἵπως μὴ συνείχη τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ὁ στερούμενος τῆς τόλμης νὰ νιώσῃ τὴν ἀλήθειαν βάζοντας τὸ χέρι στὴν καρδιά, καὶ ὁ ἀπορρίπτων κατ' ἀρχὴν κάθε ἔργον εἰς πίστιν, μόνον διότι τοῦ ἐχτύπησεν ἔτσι ἀσχηματὰ τὸ κίττι Ἐξάρτου: παρθεῖν καὶ ἐπιθυμῶν εἶχα ν' ἀποταθῶ πρὸς τοὺς ἀνεπτυγμένους καὶ ἀξιοτίμους πατριώτας μου, οἱ ὁποῖοι θὰ ἤθελον νὰ μελετήσωσι καὶ συζητήσωσιν ἄνευ προκαταλήψεως παρατηρήσεις καὶ σκέψεις, γενομένας ὑπὲρ σκοποῦ διὰ τὸν ὁποῖον κάθε ἔθνος ἐκνοήσας τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀρετίζει νὰ ἐργάζεται καὶ, ἂν ἡ χρειαὴ τὸ καλέσῃ, νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του. Ὑπὲρ τοῦ ἀρίστου εἶμαι!

Ἐπὶ τοῦ προκαμιμένου δέ:

Ἄμυνα ὑπὲρ πάτρης εἶνε ἢ κατὰ τῶν κινδύων τῶν ἐκ τῆς προκαρξίσεως τῶν Πατρῶν Ἄμυνα

Διὰ ταύτης, μεταξὺ τοῦ πολλοῦ πόνου τοῦ θρηνοῦτος πατριώτου, τῶν ἐπιφωνημάτων τῆς φρίκης καὶ τῆς διεκτραγωδήσεως τῶν ἀνομιμάτων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, κατηγοροῦσιν οἱ Παῖτριαι καὶ τὰ ἐξῆς ὀλιγότερον ἄριστα.

«Ὅττω μόνον τυφλοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ εἰπωσιν ἔτι οὐδαμῶς βλέπωσι τοῦ Ἐθνικοῦ βίου τὴν ἀλλοίωσιν, τῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὴν ἀνακοπήν τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης τὴν ὑπονομισίαν». Καὶ διακαρτέουσι, καὶ ὑπόσχονται καὶ ἀναλαμβάνουσιν οἱ Παῖτριαι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἔθους, τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, τῶν θέσεων τὰς ὁποῖας κατέχουσιν, τῶν εἰσφορῶν τῶν πατριωτῶν καὶ τοῦ ἀνταρτικοῦ ἔργου τοῦ τῆς φοιτητικῆς νεολαίας, νὰ ἐπιτύχωσι τὸ ἀναλλοίωτον τοῦ Ἐθνικοῦ βίου, νὰ ὠθήσωσιν ἐκ νέου τὸ ἔθνος ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς πορείας του εἰς πρόσω κίνησιν, καὶ νὰ λυτρώσωσι τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλώσσην ἀπὸ τὰ λαγούμια τῶν ὑποχθονίων ἐχθρῶν διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀνομιωμάτων.

Ἐγὼ μετὰ περισσοῦς προθυμίας καὶ εὐλακρινείας καὶ ἀρατῆς ὑπερηφανείας ὁμολογῶ στραβομάρα τὰ τ' ὅσα, τὸν νοῦν, τὰ τ' ὄμματά, ἀφοῦ οὔτε τὴν μορφολογικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ Ἐθνικοῦ βίου διέκρινα, οὔτε τὸ πᾶν ὡς ἐκ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ δρόμου τοῦ Ἐθνικοῦ συρμοῦ μὲ τράνταξαι, οὔτε ὑπὸ τὰ κειμήλια τῆς θρησκείας καὶ τὸ θεσκυροφυλάκιον τῆς γλώσσης ἐνωμιστικὰ προεπιμαζωμέναις τὰς μηχανὰς τῆς καταστροφῆς.

Είμαι όμως συγχρόνως βέβαιος, ότι έφθικεν επί τέλους ή ώρα ν' άνκλάβη κάποιος υπογείνν έργασίαν, και σάν τυρλοπόντικας μοχθών στή σκοτάδια, νά επιτύχη, εξετίζοντας και υποσκάφτοντας, νά κηκρηίψη τήν παληή πίστη στή παχειά λογικά, έρ' ής, υποθέτοντας, ότι οικολομοσιν επί στερεού εδάφους, επί χρόνια έθεμελειωνκν οί δακτάλοι τά ιδιαικικά τού δυταίρου κράτους.

Και είμαι επίσης βέβαιος ότι ό τυρλοπόντικας θά φωνή ανώτερος από κάθε ανοιχτομάτη άν κηκορθώση νά φηνιρώση:

“Ότι αί άσήμαντοι—άν ύπάρχουσιν—άλλοιώσεις του Έθνικου βίου άρρίλωνται εις τόν φυσικόν και δικημαντένιον νόμον τής εξελίξεως.

Άλλοίμονον δέ εις τό Κράτος, εάν ό Σχολαστικισμός, μέ τήν κηκώς ύποκρηπτομένην προσπήθειαν άνεγέρσειω; Σινικουί τείρους, επιτύγγηκε νά έμπυδίση τήν ευεργετικήν επίδρασιν τής Εύρωπηκικής ήθικής, διή τής όποιως ό ήθικός βίος του Κράτους μετακρηορούμενος και δικηορηορούμενος, θά πορευθή τήν άκλήν, τήν ήρεμον, τήν ασφαλή πορείαν πρής τήν Ηρόσθον τόν Πολιτισμόν και τό Μέλλον :

Πρής ταύτα, διή ταύτα και μετά ταύτα, προκίνω διή τής έρεύνης των συνδεομένων μέ τόν γενικόν χηρακτήρα του Κράτους κοινωνικών φηνομένων, εις τήν άναζήτησιν των κυρίων πλεονεκτημάτων, ή μειονεκτημάτων τής κοινωνικής, πολεμικής, πολιτικής και θρησκευτικής ήθικής του Έλληνικου λαου, και εις τήν εκτίμησιν των πιθανών άλλοιώσεων του γενικου χηρακτήρος του κράτους, ένεκα τής έπ' αύτου ένεργείας του Σχολαστικου πνεύματος, τό όποιον μης σερβίρουν ως σάνίδα σωτηρίας οί Πάτριοι και vice versa.

×

Πασίγνωστον τυγχάνει ότι τους άνθρώπους κυβερνώσι περισσότερα πράγματα : Τό κλημα, τό είδος του πολιτεύματος, οί νόμοι, τά έθιμα, τά έα τής ιστορίας παραδείγματα, αί παραδόσεις, ή θρησκεία : Και ότι εξ όλων αυτών σχηματίζεται και άποτελεΐται τό γενικόν πνεύμα.

Άλλ' είνε επίσης γνωστή και φηνερή ή δυσκολία του ξεχωρισμου και ξεκρηθρισμου των ψυχικών αιτίων, των πράξεων ενός λαου, και τής όμαλής κηκτατάξεως τής φύσεω; των κοινωνικών φηνομένων, εις βαθμόν ώστε εύλόγως δύναται τις νά ύποστηρίξη, ότι ό καθορισμός του γενικου πνεύματος, του χηρακτήρος, τής ψυχής ενός λαου, κηκταντά αδύνατος.

“Όποιος μάλιστα νοιώθει τήν άνάγκην τής εμπειρικής άποδείξεως των ισχυρισμων του και τήν αξίαν τής επί των πραγμάτων στηριζομένης μελέτης, θά τρομάξη νομίζω διή τήν εύθύνην τήν όποιαν, μ' έλαφρη κηρδιά, άνελαμβάνουσιν οί Πάτριοι, διατεινόμενοι ότι και τήν Έλληνικήν ψυχήν γνωρίζουσι, και πρής αυτήν θά όδηγήσωσι τάς ψυχάς των Νεοελλήνων.

Ἐγὼ τουλάχιστον μὴ φανταζόμενος ὅτι μπορῶ καὶ διακρίσθαι καὶ ἐγκαταστήσω α priori κάποιο εἶδος ψυχῆς ὡς Ἑλληνικῆν, καὶ ἀνγνωρίζω τὸ μάταιον τοῦ κόπου τοῦ κλοθρισμοῦ τῆς α posteriori, θὰ ἐπιχειρήσω σίτομον ἔρευναν ἐπὶ μερικῶν κοινωνικῶν φαινομένων, μερῶν τοῦ γενικοῦ πνεύματος καὶ ἀπορροώντων ἐξ αὐτοῦ.

Θ' ἀρκεσθῶ μάλιστα εἰς ἐκεῖνα κερδῶ; τῶν στοιχείων τοῦ χαρακτηρος, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιδράσῃ ἡ ἀνατροφή, ἡ διαπαιδαγωγικὴ καὶ ὁ προσηλυτισμὸς, ὅσων δηλαδὴ τὴν βελτίωσιν καὶ οἱ πατρίαι θὰ ἐθέσαν ὡς σκοπὸν τῆς προπαγάνδας των.

Καὶ ὄντως ἐπὶ παραδείγματι, τὴν ἀπόπειραν ἐπισκευῆς ἢ μετασκευῆς πλεονεκτήματος, ἢ μειονεκτήματος τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, ὀφειλομένου εἰς τὴν ἐπιήρκειν τοῦ κλίματος, ἐλπίζω τουλάχιστον ὅτι δὲν τὴν θεωρεῖ ὡς ἐπιτραπομένην οὐδὲ ἢ μεταφυσικὴ ἰδιοσυγκρασίᾳ τῶν Πατριῶν.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τὰ ἱστορικὰ παραδείγματα καὶ τὰς παραδόσεις, τῶν ὁποίων τὴν ζωογόνον δύναμιν δικαίως τονίζει εἰς ἡ μακμίον' κατ' ἐπαναλήξιν ἢ προκήρυξιν, ἐνδιατρίβων θὰ προσπαθῆσω ν' ἀποδείξω, ὅτι μοναδικὸς ἀντίμαχος ὁ σχολαστικισμὸς, δυστυχῶς ἐπιτυχῶς μέχρι τοῦδε τὰ κτετοπολέμησε.

Καὶ εἰς τὸ ἐρώτημα:

Φανερώνεται σοβαρὰ καὶ σπουδαίᾳ ἢ ἐπὶ τοῦ χαρακτηρος τῶν Νεοελλήνων— τῶν γραμματισμένων τουλάχιστον— εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῶν Ἑθνικῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἱστορικῆς παραδειγματικῶν;

Συμφωνότατος μετὰ τῶν ἀξιοτίμων συντακτῶν τῆς προκήρυξεως ἀπαντῶ, ὅτι ἂν ὑφίσταται ἐπίδρασις ὑπάρχει ἀσήμεντος, καὶ ἀσήμεντα ἀπομένως τὰ εὐεργετήματά τῆς.

Καὶ ὅμως ἐγὼ δὲν θὰ ἠρνήσω τὴν ἄρνησιν τῶν πατριῶν, οὔτε θὰ ξερωνήσω κραυγὰς ὑστερικοῦ πατριωτισμοῦ, οὔτε ἰσχυριάδας θὰ ψάλλω. Ἐὰν τὰ ἔλανα ἴσως ὄλ' αὐτὰ, ἂν εἶχα τὴν γνώμην ὅτι ἀποθνήσκουσι διδάσκονται ἢ Ἑλληνικὴ ἱστορικὴ εἰς τὰ σχολεῖά μας.

Ἐπειδὴ ὅμως εἶμαι πεπεισμένος περὶ τοῦ ἐναντίου, ἐπικλοόμενος τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εὐλαχρίνειαν τοῦ ἀναγνώστου, τὸν προσκαλῶ νὰ ἐνθυμηθῇ:

"Ἄν, καὶ σὲ ποῖο σχολεῖο ἐδιδάχθη τὴν ἱστορίαν τῆς τουρκοκρατομένης Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως;

Καὶ ἀπὸ ποῖον ἦτο γραμμὸν τὸ βιβλίον;

Διότι, καθόσον ἐγὼ γνωρίζω, τὸ Ρωμηόπουλο διδάσκει τὴν ἱστορίαν τῆς κλασικῆς Ἀρχαιότητος, τῶν κατακτήσεων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Πουθενὰ λεπτομερῆ ἱστορίαν τοῦ Ἀγῶνος, καὶ πουθενὰ ἱστορίαν τῶν μετὰ τὴν ἄλυσιν χρόνων τῆς Σκλαβίας.

"Ἄλλως τε οἱ σοφοὶ τῆς ἱστορικῆς μας καθηγηταί, κτεκτινόμενοι εἰς ὀφελι-

μώτερα καὶ τῆς δουλειᾶς τῶν ἔργων, εἰς σύνταξιν π. γ. ἀρτίων προγράμμάτων καὶ εὐχαρίστων δικλέξεων συλλόγων τῆς μῆδης, δὲν ἔχασαν τὸν κενὸν τους διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς κατ' ἐξοχὴν ἱστορίας τοῦ κράτους.

Ὁ Σάθης ὁ μοναδικός, ὁ ἀκούρατος, ὁ εὐτυχεὶς, ὁ σοφός, ὅστις ἐμελέτησεν καὶ ἠρεύνησε τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἦτο φυσικῶς ἀδύνατον νὰ συμβιβαστῆ ἀμέσως τοῦ ἱστοριοδίφου μὲ τοῦ ἱστορικοῦ τὸ ἔργον.

Ὅθεν, ἐὰν αἱ πληροφορίαι μου εἶναι ἀληθιναί, προκύπτει ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ τόπου μας, ὅπου σὲ κάθε σελίδᾳ τῆς θὰ ἔπαιεν ἡ ψυχὴ μας μὲ τοὺς πόθους καὶ μὲ τοὺς φόβους τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, μὲ τ' ἀτυχήματα καὶ κατορθώματα τῶν πατέρων μας, δὲν ἐγράφη ἀκόμα.

Μόνον ὅποιος εἶνε τυφλός—εἶνε ἡ σειρά μας ὡς Πατρίοι νὰ τὸ ποῦμε—δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι, ὅχι ἀνόητος δὲν προσφέρεται ἡ ζωογόνος πηγὴ τῆς ἱστορίας εἰς τοὺς Ρωμαίους, ἀλλ' οὔτε διδάσκειται.

Καὶ ὅμως δέκα χρόνια στὰ σχολεῖα διδάσκειται ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους !!!

Στὰ τρία θεμελιώδη σφαιρὰ καὶ θεμελιώδη διατυπώνει τὴν ἀπάντησιν ὁ ἀνόητος συντάκτης τῆς κατὰ τὸ 1862 ἐκδοθείσης μελέτης ὑπὸ τὸν τίτλον «Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ὀλομέλεια».

Ἡ λογικιστικὴ ἀρχαιομάνια εἰς μόνην τὴν λαμπρότητα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος προσκολληθεῖσα, δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνη ἐν μέσῳ τῶν ἐπακολουθησάντων ζοφερῶν αἰώνων τῆς γενικῆς ἐν τῷ κόσμῳ κοινωνικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἀναζυμώσεως, τὸ κατὰ τῆς βαρβαροτικῆς καὶ τῆς ἀσεβείας πρωταθλοῦν πρόσωπον τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ καταλάβῃ ὅτι ἰδίως ἐν τῷ προσώπῳ ἐκείνῳ συμπεριλαμβάνονται καὶ συμπηγνύονται τὰ συστατικὰ τῆς νέας τοῦ Ἔθνους ὑπάρξεως δι' ὧν ἠγέρθη καὶ ἐσχάτως εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821».

Τοιοτοτρόπως κατελήξαμεν εἰς τὸ μοιραῖον συμπέρασμα καθ' ὃ:

Τὸ σχολαστικὸν πνεῦμα, ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ λογικισμοῦ, παραβλεῖται τὴν ἀληθινὴν καὶ πραγματικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, ὑπέθεσε καὶ ἐπέβαλε τὴν ἱστορίαν πρὸ πάντων τῆς κλασικῆς ἐποχῆς, ὡς τὴν ζωογόνον καὶ ζωοδότειραν πηγὴν εἰς τῆς ὁποίας τὰ νόματα θὰ ἐδυνάμωνεν καὶ θὰ ἐθέριασεν τὴν ψυχὴν τους τὰ Ἑλληνοπούλα.

Ἄλλὰ μὲ τὸ βυζιὸν μούμικας δὲν ἀντικαθίσταται ἡ θερμότης καὶ γλυκύτης ἀγκαλιὰ τῆς μάνας.

Καὶ διὰ τὴν ἡλιθίαν αὐτὴν παρανόησιν, ὡς κ. τῶν Πατρῶν, εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὁμολογοῦμεν ὅτι, ἂν μὴ ἀνοήτος, μηδαιμὴ καὶ ἀσήμαντος ὑπάρχει ἡ ἐπὶ τοῦ γενικοῦ πνεύματος τοῦ κράτους ἐπίδρασις τῶν ἐκ τῆς ἱστορίας παραδειγμάτων.

Τὶ δὲ νὰ προσθέτωμεν προκειμένου περὶ τῆς ἐκφρατικῆς τῶν παραδόσεων μὲ τὰς

ὁποίας ἀνατρεφόμεθα, ἤτοι περὶ τῆς ἠθικῆς ἀνακρίσεως: τὴν ὁποίαν θὰ εἶδοντο νὰ ἐξασκήσῃ εἰς τοὺς σημερινούς Ἀθηναίους ἢ παρθεταίς τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ συν-οικισμοῦ τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ μυθικοῦ ἥρωος:

Συνεχόμενος ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ φόρου καὶ τοῦ περὶ τοῦ, σπαίδω μεθ' ἑσὶ κατήγγειλα νὰ ὑπόδειξω εἰς τὸν ἀναγνωστὴν ταιρῶν ἀδ' ἐπιπέτων ἐρωτημάτων ὁποῖαι:

Ἀπὸ ποῖον πνεύμα ἐμπνέονται οἱ συντάκται τῆς προκηρύξεως: τῆς ὑπὲρ τῶν πατρίων ἀμόνης Ἑταιρείας ὁμολογοῦντες καὶ πιστεύοντες τῆς διδασκαλίαν — ὅπως αὕτη γίνεται—τῆς ἱστορίας ἀνόθευτον καὶ ζωογόνην:

Ἡ δὲ προκοπὴ τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας πῶς πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ:

Ἄς μὲ πειδέψῃ ὁ Θεὸς ἂν ἀμικρῶν ἀπικρῶν, ὅτι τὸ πνεῦμα τῶν Ἑταιρειῶν εἶνε ἀμικρὸν καὶ ἀπικρὸν, ἢ ἀνηθιστὸν τοῦ πρακτικοῦ, τοῦ φιλικῆ καὶ τοῦ ὀφελίμου, τὸ σχολαστικόν, καὶ ὅτι ὁ συντρέχων τὴν εὐδωτικὴν τοῦ εαυτοῦ τῆς Ἑταιρείας συντρέχει καὶ ὑποδοθεὶς τὸ ἔργον τῆς ἀποσταθεύουσι: καὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ κράτους.

Τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς μελέτης θὰ ἦτο κατὰλλελον ὅπως, διὰ μιαν ἐξ ἀποστάσεως, ἐκθέσω πῶς, διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν γεννησίων τοῦ κράτους παραδόσεων καὶ ἱστορικῶν παραδειγμάτων, θεωρῶ πιθανὴν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἔκτασιν Ἑλληνοπρωτο-στέρως τροπῆς τὸ γενικὸν πνεῦμα, εἰς τὸ σημεῖον καὶ τὸ δὲν ἐπρό-βαινε μπρὸς στὰ μάτια μας πένθημα καὶ θλιβερὸ, σερνόμενον εἰς τὰ μικροῦ καὶ χρο-νόν, τὸ ζήτημα—τὸ ὁποῖον ἢ φρόνιμα προκηρύξεις ἀπορροῦναι νὰ θείῃ—τῆς πο-λεμικῆς ἠθικῆς τοῦ κράτους.

Στέφανος Ραυῆς.

(ἀκολουθεῖ)

